

Kampen mot sukker og sure drikker er bare så vidt begynt

Da datteren min var liten, ble jeg invitert av læreren hennes for å snakke om hva tannleger er og hva vi er opptatt av. Jeg snakket om mye, også om godteri. I beste pedagogiske hensikt sa jeg at det var bedre å spise en 200 grams melkesjokolade fort, enn å suge på en kjærlighet i en halv time. Jeg syntes presentasjonen gikk bra, datteren var ikke dødsflau, og jeg tenkte at nå hadde jeg gjort noe for munnhelsen i befolkningen. Morgenen etter fikk jeg den første av flere meldinger på telefonen. «Har du sagt at de kan få hele 200g melkesjokolade til lørdagsgodt?» Kommunikasjon er vanskelig.

Munnhelsepersonellet i Norge har alltid vært flinke til å informere befolkningen og påvirke til god egeninnsats for god munnhelse. Dette har, etter all nyere forskning å dømme, også vært med på å gi en bedret generell folkehelse. Jeg sender derfor varme tanker til alle tannpleiere og tannleger som har bidratt til at det for de fleste i befolkningen er helt naturlig å pusse tenner daglig med fluoridtannkrem. Ny, upublisert forskning fra Forsvaret viser at nettopp dette forebyggende helsetiltaket er grundig forankret i befolkningen. Folk i Norge pusser tenner. Så er det selvfølgelig noen som også her faller utenfor. Nye nordmenn må også få del i disse målrettede tiltakene. Vi må jobbe for at det alltid vil være naturlig for folk å pusse tenner. Forskningen viser også at selv om individrettede tiltak gir effekt, er det de store befolkningsrettede tiltakene som gir den store helsegevinsten. Dette har også WHO pekt på i den ratifiserte globale orale helsestrategien.

Jeg har nettopp vært på en rundebordskonferanse med mål om en allianse som skal påvirke myndighetene til å ta gode valg for å redusere en av verdens største helsetrusler nå, fedme. Konferansen ble arrangert av Nasjonalforeningen for folkehelsen. Jeg benyttet anledningen til å peke på at det fortsatt er betydelig ulikhet i munnhelse. Tall fra Den offentlige

Foto: Kristin Aknes.

Sukkeravgiften må gjeninnføres og sunn mat må gjøres billigere.

tannhelsetjenesten (blant annet SIC-indeks) viser at til tross for den imponerende innsatsen i tannhelsetjenesten, er det stor forskjell mellom fylkene – det er mange tolvåringer som ikke er med i indeksen og det er langt fra alle som er kariesfrie. I tillegg har vi en betydelig økning av syreskader på tenner. Kariessituasjonen er dessuten under press. Internasjonale tall peker på økning av kariesforekomst i forbindelse med nedstengningen i pandemien. Utgangspunktet er dårligere og økningen er større hos de gruppene i befolkningen som allerede er mest utsatt, noe som blant annet gjelder barn av foreldre med lite utdanning og lav helsekompetanse.

Utviklingen på kostholdsområdet er en betydelig utfordring både for folkehelsen generelt og for munnhelsen spesielt. Vi har gått fra et samfunn hvor lørdagsgodt i et lite kremmerhus var normen, til et samfunn hvor usunn mat som godteri, sukkerrike matvarer og sure drikker er billigere enn sunn mat og drikke. Vi eksponeres for prosessert mat og mat som er sukkertilsatt. Butikkene plasserer disse usunne matvarene inne blant de sunne. Ungdom har mer penger og betydelig økt kjøpekraft, kjøpevillighet og enkel tilgang på betalingsmåter. De er et tydelig mål for en ganske kynisk industri som i stadig større grad driver målrettet reklame på sosiale medier. Inntaket av usunn mat gir både munnhuleplager og fedmetilstander, som igjen vil gi helseutfordringer som diabetes og hjerte/karlidelser med mere. Dette må vi stoppe!

Sukkeravgiften må gjeninnføres og sunn mat må gjøres billigere. I tillegg må industrien nektes å målrette reklame mot barn under 18 år for disse usunne produktene. Dette må vi som munnhelsepersonell være med på. Vi må være aktive og tydelige pådrivere for nødvendige tiltak som kan forbedre både folkehelsen og munnhelsen. Kampen mot sukker og sure drikker har bare så vidt begynt.

Heming Olsen-Bergem
President i NTF